

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (Asean Free Trade Area : AFTA) เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2535 ตามปฏิญญาสิงคโปร์ 1992 (Singapore Declaration of 1992) นับเป็นความสำเร็จของความร่วมมือทางเศรษฐกิจครั้งสำคัญของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations : ASEAN) เพราะจะเป็นการขยายตลาดการค้าภายในอาเซียนให้กว้างยิ่งขึ้นและจะเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาสู่ประเทศสมาชิก

หลักการความร่วมมือจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนนั้น จะจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนให้สำเร็จภายใน 15 ปี นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2536 โดยจะใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน (Common Effective Preferential Tariff :CEPT) เป็นกลไกหลักในการลดอัตราภาษีศุลกากรสำหรับการค้าในกลุ่มอาเซียนให้อยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 0 - 5 โดยสินค้าที่จะต้องอยู่ภายใต้ CEPT จะได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมทุกชนิด รวมทั้งสินค้านำเข้าและสินค้าเกษตรแปรรูป ที่ถือว่ามีความจำเป็นจากประเทศสมาชิกอาเซียน และเพื่อให้การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนเป็นไปอย่างรวดเร็ว จึงได้มีการตกลงเลือกสินค้า 15 กลุ่ม ที่จะนำมาดำเนินการลดภาษีให้เร็วกว่าปกติ ได้แก่ น้ำมันพืช เคมีภัณฑ์ เชื้อกระดาษ บัญ สังกะสี อัญมณี เครื่องประดับ ผลิตภัณฑ์พลาสติก ผลิตภัณฑ์ยาง ผลิตภัณฑ์เซรามิคและแก้ว ข้าวไฟฟ้า (แควทค) ที่ทำจากทองแดง อิเล็กทรอนิกส์ และเฟอร์นิเจอร์ที่ทำด้วยไม้และหวาย

สินค้าทั้ง 15 รายการที่จะต้องเร่งดำเนินการลดภาษีดังกล่าวมีทั้งอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์และเสียเปรียบสำหรับสินค้าในกลุ่มน้ำมันพืช ซึ่งทางการได้ให้ความคุ้มครองจากการเข้ามาตีตลาดของน้ำมันพืชจากต่างประเทศ โดยการตั้งกำแพงภาษีขาเข้าในอัตราค่อนข้างสูง และโดยการควบคุมการนำเข้า เป็นสินค้ากลุ่มหนึ่งที่ประเทศไทยจะเสียเปรียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้ำมันปาล์ม เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูงกว่า น้ำมันพืชที่ผลิตในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ โดยเฉพาะมาเลเซีย ซึ่งเป็นผู้ผลิตและส่งออกน้ำมันปาล์มรายใหญ่ของโลก ที่เป็นที่ยกกันว่าจะสามารถเข้ามาตีตลาดน้ำมันพืชภายในประเทศ ทำให้ผู้ผลิตภายในประเทศสูญเสียรายได้ได้

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลือง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องในกลุ่มเดียวกันกับน้ำมันปาล์ม และเป็นสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้นั้น ทางการไทยก็ได้ให้ความคุ้มครองแก่เกษตรกรผู้ผลิตถั่วเหลือง รวมทั้งปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยการตั้งกำแพงภาษีและการควบคุมการนำเข้า เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม เมื่อมีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน เพื่อลดอัตราภาษีศุลกากร ยกเลิกการจำกัดการนำเข้าในกลุ่มอาเซียนแล้ว อุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลืองแม้จะไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการนำเข้า น้ำมันถั่วเหลืองของประเทศสมาชิกอื่น ซึ่งได้แก่ อินโดนีเซีย เนื่องจากปัจจุบันผลผลิตถั่วเหลืองของอินโดนีเซียยังไม่พอเพียงแก่ความต้องการภายในประเทศ จึงแทบจะไม่มี การส่งออกน้ำมันถั่วเหลืองเลยก็ตาม แต่ก็เป็นที่คาดกันว่าจะได้รับผลกระทบโดยอ้อมจากการนำเข้าน้ำมันปาล์มของมาเลเซียมากกว่า เนื่องจากน้ำมันปาล์มและน้ำมันถั่วเหลือง เป็นสินค้าที่ใช้ทดแทนกันได้ และเมื่อน้ำมันปาล์มจากมาเลเซียซึ่งมีราคาถูกกว่านำเข้ามาได้โดยเสรี ก็อาจมีผลให้ผู้บริโภคหันมาบริโภคน้ำมันปาล์มจากมาเลเซียแทนน้ำมันปาล์มและน้ำมันถั่วเหลืองที่ผลิตภายในประเทศและมีราคาสูงกว่าได้

เมื่อน้ำมันพืชเป็นสินค้ากลุ่มที่ต้องมีการลดภาษีโดยเร่งด่วน เพื่อให้การจัดตั้งเขตการค้าเสรีเป็นไปโดยรวดเร็ว ในขณะที่ศักยภาพทางการค้าน้ำมันปาล์มของประเทศไทยยังไม่สามารถแข่งขันกับประเทศมาเลเซียได้ และหากมีการลดอัตราภาษีตามเงื่อนไขของ CEPT โดยเร่งด่วนแล้ว ก็จะส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐศาสตร์ต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและอุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลือง ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องใช้ทดแทนกันได้ ในขณะที่เดียวกันมาตรการในการคุ้มครองอุตสาหกรรมดังกล่าวของรัฐบาลไทยก็จะต้องมีการปรับตัวเพื่ออนุวรรตให้เป็นไปตามพันธกรณีที่มีอยู่ตามความตกลงการใช้อัตราภาษีพิเศษร่วมกัน เพื่อจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน จึงส่งผลให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและการค้าน้ำมันปาล์มภายในประเทศต้องเผชิญหน้ากับการแข่งขัน และการปรับตัวมากขึ้น และยังอาจส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลืองภายในประเทศอีกด้วย

1.2 สมมติฐาน

สมมติฐานในการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้ ได้แก่ การใช้อัตราภาษีพิเศษร่วมกันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน จะส่งผลกระทบต่อการค้าเนโนนโยบายปกป้องอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและอุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลืองภายในประเทศที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ให้ต้องมีการลดและเลิกมาตรการดังกล่าวลง กฎหมายประกาศและระเบียบต่าง ๆ ภายในประเทศเกี่ยวกับการค้าเนโนนโยบายปกป้องดังกล่าวที่ใช้บังคับอยู่จะต้องมีการปรับเปลี่ยน และยกเลิกไปภายในระยะเวลาที่กำหนดในข้อตกลงการใช้อัตราภาษีพิเศษร่วมกันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน

1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาโครงสร้างอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันภายในประเทศ ระบบตลาดและการค้าน้ำมันปาล์ม เปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีศักยภาพในการผลิตน้ำมันปาล์ม

2. ศึกษาโครงสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลือง ระบบตลาดและการค้าน้ำมันถั่วเหลืองภายในประเทศ เปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีศักยภาพในการผลิตน้ำมันถั่วเหลือง

3. ศึกษาโครงสร้างและข้อบัญญัติเกี่ยวกับการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน เพื่อการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายการค้าระหว่างประเทศของน้ำมันปาล์มและน้ำมันถั่วเหลือง

4. ศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์และความสอดคล้องของข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนกับข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT)

5. ศึกษามาตรการเกี่ยวกับสิทธิในการคุ้มครองและปกป้องอุตสาหกรรมภายในของประเทศ ภายใต้ข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันเพื่อการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่องผลกระทบของการใช้อัตราภาษีพิเศษร่วมกันสำหรับ
เขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อกฎหมายแกดต์และกฎหมายเศรษฐกิจของไทยใน
เรื่องที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องนี้ จะ
ศึกษาถึงผลกระทบที่จะมีต่อนโยบายการค้าระหว่างประเทศของน้ำมันปาล์มและ
อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง ที่รัฐบาลไทยมีอยู่ในปัจจุบันก่อนการบังคับใช้อัตราภาษี
พิเศษที่เท่ากันสำหรับสินค้าประเภทน้ำมันพืช ซึ่งเป็นสินค้าในกลุ่มที่ต้องลดภาษี
โดยเร่งด่วน ทั้งนี้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อการนำเข้าเข้ามาภายใน
ราชอาณาจักรซึ่งสินค้าเท่านั้น

ในส่วนของผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง ซึ่งในการศึกษานี้จะ
มุ่งศึกษาถึงเฉพาะส่วนของอุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลืองเท่านั้น โดยจัดว่าเป็น
สินค้าในกลุ่มพืชน้ำมัน เช่นเดียวกับน้ำมันปาล์ม ที่มีคุณสมบัติทดแทนกันได้
อุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลืองจึงเป็นอุตสาหกรรมที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ
สืบเนื่องโดยตรงจากอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม นอกจากนั้นอุตสาหกรรมเกี่ยว
เนื่องต่อไปได้แก่ อุตสาหกรรมกากถั่วเหลือง และ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์
ตลอดจนอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ ก็คาดว่าจะได้รับผลเช่นเดียวกัน ทั้งนี้การ
ศึกษาผลกระทบทั้งสองส่วนดังกล่าวจะพิจารณาถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่
จะมีต่ออุตสาหกรรมทั้งสองประเภท เพื่อชี้ให้เห็นผลกระทบที่สืบเนื่องจากการ
ปรับปรุงนโยบายการค้าระหว่างประเทศของน้ำมันปาล์ม และน้ำมันถั่วเหลือง
ให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ตามข้อตกลงการใช้อัตราภาษีพิเศษที่
เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียนด้วย

1.5 วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่องผลกระทบของการใช้อัตราภาษีพิเศษร่วมกันสำหรับ เขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่ออุตสาหกรรมน้ำมันและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องนี้ จะเป็นการวิจัยเอกสารเป็นหลัก โดยศึกษาจากข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์ การเกษตรของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและน้ำมันถั่วเหลือง นโยบายการค้าระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง กฎหมายและกฎระเบียบภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับนโยบายดังกล่าว วิเคราะห์ประกอบกับข้อตกลงต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน และข้อตกลงทั่วไปเกี่ยวกับภาษีศุลกากรและการค้าเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา ได้แก่

1. ได้รับความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้างของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มภายในประเทศและของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มสูง ซึ่งจะทำให้เข้าใจปัญหาและผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน
2. ได้รับความรู้ ความเข้าใจ โครงสร้างของอุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลืองภายในประเทศและของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลือง ซึ่งจะทำให้เข้าใจปัญหาและผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ ทั้งที่เป็นผลโดยตรงและผลเกี่ยวเนื่องจากการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม

3. ได้รับความรู้ความเข้าใจต่อโครงสร้างของการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันและโครงสร้างพันธกรณีตามข้อตกลงต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน

4. ได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิในการดำเนินนโยบายการค้าระหว่างประเทศของน้ำมันปาล์มและน้ำมันถั่วเหลือง ภายหลังจากบังคับใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากัน รวมถึงผลกระทบต่อสิทธิในการดำเนินนโยบายปกป้องอุตสาหกรรมดังกล่าวที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลกระทบจากพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

5. ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ถึงผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นผลกระทบสืบเนื่องจากพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ตามข้อตกลงการใช้อัตราภาษีพิเศษร่วมกัน สำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียนต่ออุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและอุตสาหกรรมน้ำมันถั่วเหลือง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย